

Topli čvorovi štitnjače

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ DOO Žepče

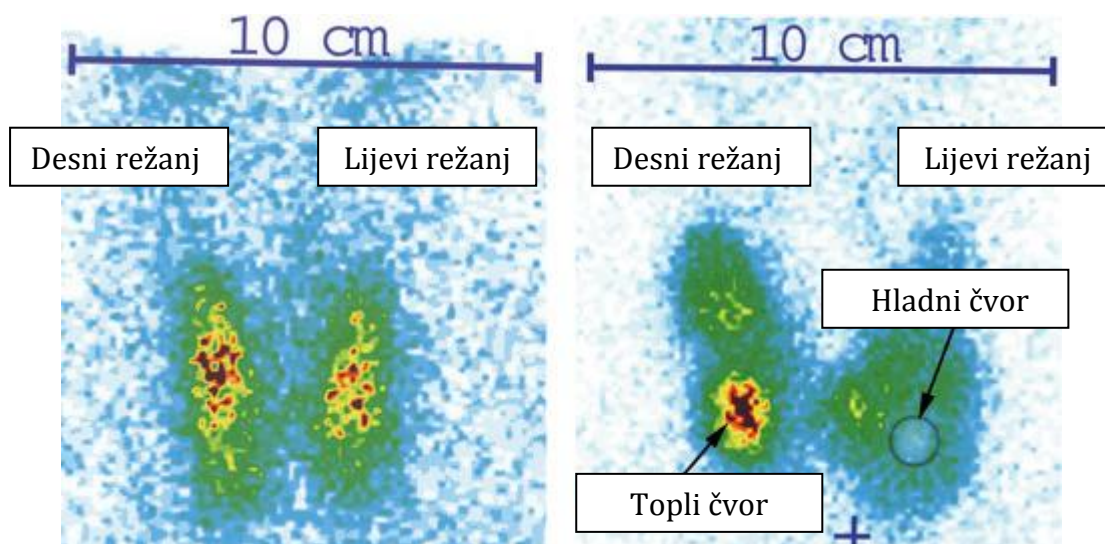
tel/fax: 00387-(0)32-881-774, Mob: 00387-61-461-517

Topli čvorovi koji se razvijaju na štitnjači su najčešći uzrok hipertireoze kod starijih osoba. Izraz „ topli „ govori o njihovoj hormonskoj aktivnosti, jer ovi čvorovi pojačano i sintetiziraju i izlučuju hormone štitnjače. Liječnici ovo oboljenje nazivaju čvorasta toksična guša, a karakteriše ga pojava više hormonski aktivnih čvorova. Čvorovi se u početku najčešće prezentiraju kao hormonski neaktivni „ hladni čvorovi „ i vremenom, uslijed genetskih promjena pod utjecajem faktora iz okoliša i nasljednim sklonostima , kod dijela pacijenata postaju hormonski aktivni. Proces prelaska hladnih čvorova u tople traje godinama i decenijama i to je najvažniji razlog zašto se topli čvorovi najčešće pojavljuju kod starijih osoba. Kod mlađih osoba koje boluju od Basedowljeve bolesti i kod kojih je guša prisutna duži period mogu se vremenom, unutar difuzno uvećane štitnjače, razviti topli čvorovi.

Hipertireoza uzrokovana toplim čvorovima

Najvažnija karakteristika toplih čvorova je da izlučuju hormone štitnjače neovisno o koncentraciji tireostimulirajućeg hormona (TSH). Uslijed toga dolazi do pada vrijednosti TSH što uzrokuje smanjenu aktivnost ili potpuni izostanak izlučivanja hormona od strane normalnog tkiva štitnjače jer ona ne proizvodi hormone bez stimulacije od strane TSH. Bolest napreduje jer topli čvorovi postaju sve aktivniji i njihov broj raste tako da oni vremenom preuzimaju kompletnu aktivnost štitnjače. Razvoj bolesti je postepen. U početku vrijednost TSH pada, ali su vrijednosti T3 i T4 normalne. To je i razumljivo jer čvorovi izlučuju sve više hormona, dok normalni dio štitnjače sve više gubi funkciju, tako da jedno vrijeme postoji ravnoteža između hiperaktivnih čvorova i smanjenog rada zdravog dijela štitnjače. Ovo je stanje subkliničke hipertireoze nakon čega dolazi do razvoja kliničkog oblika bolesti koji se manifestira porastom T3 hormona do gornje granice ili nešto iznad nje. Za razliku od normalne štitnjače koja izlučuje znatno više T4 hormona kod toplih čvorova preovladava sinteza i izlučivanje T3 hormona. Kod sumnje na prisutnost toplih čvorova liječnici često pacijente upućuju na scintigrafiju štitnjače.

Scintigrafija štitnjače je pregled kojim se, između ostalog, utvrđuje funkcionalno stanje čvorova, odnosno utvrđuje se da li su čvorovi hormonski aktivni ili se radi o nefunkcionalnim „hladnim,, čvorovima. Danas se scintigrafija radi pomoću radioaktivne tvari poznate pod nazivom tehnecij pertehnetat koji se pacijentu daje u obliku injekcije. Radioaktivna materija se nakuplja u tkivu štitnjače i što je tkivo hormonski aktivnije to je i nakupljanje radioaktivnog materijala veće. Scintigrafija je najpouzdanija metoda za razlikovanje toplih od hladnih čvorova. Mada se scintigrafija smatra potpuno bezopasnim pregledom jer je unesena količina radioaktivnog materijala minimalna i kratko se zadržava u organizmu, ipak se ovaj pregled ne preporučuje trudnicama i dojiljama. Treba napomenuti da su topli čvor izuzetno rijetko zloćudan i liječnici , nakon što utvrde da se radi o hormonski aktivnom čvoru, isključuju mogućnost prisutnosti zloćudnog tumora štitnjače.

1.Scintigrafski prikaz normalne štitnjače

2.Scintigrafski prikaz čvorova štitnjače

Simptomi i liječenje

Simptomi ovog oblika hipertireoze razlikuju se od onih koji se susreću kod Basedowljeve bolesti ili preciznije razlikuje se intenzitet simptoma. Srčane tegobe i emocionalna nestabilnost su znatno izraženiji kod hipertireoze uzrokovane toplim čvorovima, dok kod Basedowljeve hipertireoze dominiraju simptomi vezani za pojačan metabolizam kao što su znojenje i gubitak na težini. Srčane tegobe se javljaju u obliku aritmije i ubrzanog pulsa i često su prisutne kod oboljelih kod kojih su hormoni štitnjače unutar normalnih vrijednosti, a na oboljenje štitnjače ukazuje nisko normalna ili snižena vrijednost TSH. Kod ovih bolesnika liječnici preporučuju liječenje bez obzira na normalnu razinu T3 i T4 jer se pokazalo da izlječenje ovih blagih oblika hipertireoze povoljno djeluju na srčanu funkciju. Najčešći način liječenja hipertireoze uzrokovane toplim čvorovima je tretman radioaktivnim jodom tim prije što se uglavnom radi o starijim osobama koje teško mogu podnijeti operaciju. Kod liječenja ovog oblika hipertireoze koristi se znatno veća doza radioaktivnog joda nego što je to slučaj kod Basedowljeve bolesti. Za to ima opravdanja jer se velika većina radioaktivne materije skuplja u toplim čvorovima pošto ostatak štitnjače ne apsorbira jod jer je neaktivan uslijed niskih vrijednosti TSH. Na taj način se visokim dozama radioaktivnosti uspijevaju uništiti topli čvorovi, dok je ostatak štitnjače u velikoj mjeri pošteđen oštećenja koje nastaju uslijed zračenja. Ovakvim načinom liječenja može doći do oštećenja hrskavice grla i dušnika koju prati jača bol, ali ove nuspojave liječenje vremenom prolaze. Dok je kod liječenja Basedowljeve bolesti radioaktivnim jodom hipotireoza gotovo neizbježna, ovdje je znatno je manji broj onih kod kojih će se vremenom, kao posljedica djelovanja zračenja na zdravi dio štitnjače, razviti hipotireoza.

Operacija toplih čvorova se koristi onda ako test radioaktivnog nakupljanja joda u štitnjači pokaže da se u žlijezdi ne nakuplja dovoljno joda, što bitno umanjuje šanse za izlječenje. U tom slučaju prije operacije nužno je visokim dozama tireostatika suzbijati hipertireozu i popraviti opšte stanje bolesnika. Ako to nije moguće hipertireoza se pokušava kontrolisati dugotrajnim i često doživotnim uzimanjem tireostatika, što je najlošiji izbor obzirom da se na ovaj način hipertireoza ne može u potpunosti izliječiti. Od svih oboljenja štitnjače biljni preparati autora ovog teksta, koji su opisani u sklopu

ove stranice, najviše uspjeha imaju upravo u liječenju hipertireoze uzrokovane toplim čvorovima i toksičnim adenomom.